

**Ганна Громова.
Стандартизація тесту
«Шкала інтолерантності до невизначеності»
Н. Карлетона: основні статистичні
характеристики**

Інститут соціальної та політичної психології НАПН
України

ORCID: <https://orcid.org/ORCID ID 0000-0002-6547-339X/>

© Ганна Громова, березень 2025.

У сучасному світі, де соціально-психологічні виклики зростають через швидкі зміни у соціальному середовищі та глобальні кризи, дослідження особистісних характеристик та механізмів адаптації набуває особливої актуальності. Попередні результати адаптації та валідизації тесту «Шкала інтолерантності до невизначеності» Н. Карлетона (Громова, 2021) свідчать про його потенціал для виявлення особливостей сприйняття та регуляції емоцій у відповідь на невизначеність. Впродовж кількох років було продовжено збір даних щодо використання опитувальника на різних вибірках. Узагальнення та систематизація наявної бази даних дозволяє почати процес стандартизації тесту, тобто визначити норми, що характерні для українській вибірці.

Процес зведення та аналізу даних ще триває, але обсяг вибірки ($n=1756$) вже дозволяє побачити певні тенденції. Середній вік респондентів склав 30,4 ($SD=13,6$, $\min=17$, $\max=77$), 74.4% жінок, 25.5% - чоловіки. Коефіцієнт α -Кронбаха дорівнює 0.87 для загальної шкали, 0.81 для прогностичної тривоги та 0.79 для шкали гнітючої

тривоги. Факторна структура відповідає отриманій раніше на етапі адаптації та валідизації та є бі-факторною.

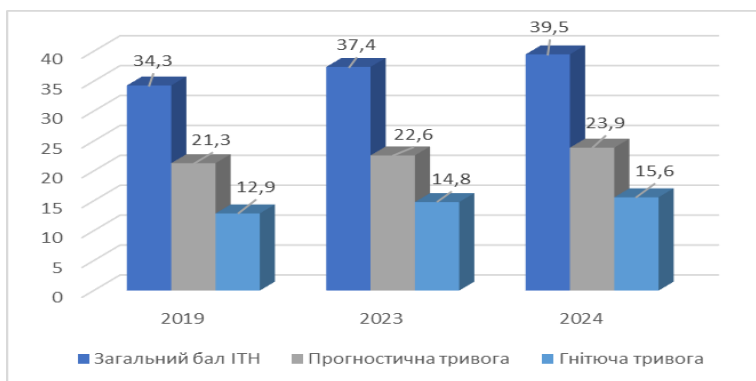
Вікові середні значення виглядають наступним чином. Респонденти були розділені за віком на чотири підгрупи: молодь – 17-25 років, дорослі – 25-40 років, зрілі дорослі – 41-59 років та літні – 60-90 років. У результаті порівняльного аналізу середніх значень виявлено відмінності тільки між підгрупами молоді та зрілих дорослих і літніх респондентів за шкалою гнітючої тривоги. У молоді ці значення вище ($t(1338) = 0.8$, $p = 0.01$). За загальний балом та за шкалою прогностичної тривоги немає відмінностей між групами. Оскільки шкала гнітючої тривоги відображує вміння емоційно себе регулювати у ситуаціях невизначеності або несподіванок, ця відмінність може свідчити про більшу впевненість у собі та свої здатності реагувати на невизначеність, яка розвивається з роками. Іншою причиною може бути те, що з віком усе менша кількість подій дійсно є несподіваними і застає зненацька, вибудовується стратегія реагування на невизначеність навіть за умови, що людина, як і раніше, її не любить і вважає скоріш загрозою, ніж можливістю. Звісно, триваючий військовий стан в країні та захмарна невизначеність об'єктивно великою мірою турбує молодь, що також може відображатися у значеннях шкали гнітючої тривоги.

За загальним балом ($t(1751) = 4.5$, $p < 0.001$) та за шкалами прогностичної ($t(1751) = 4.5$, $p = 0.001$) та гнітючої ($t(1751) = 0.8$, $p < 0.001$) тривоги середні значення мають значущі відмінності у чоловіків та жінок. У жінок значення середніх балів вищі, що відрізняється від світової статистики за тестом, де, зазвичай, немає відмінностей у

ставленні до невизначеності між чоловіками та жінками .

Середні значення за шкалами, згідно даних, що були отримані у різні роки (збір даних відбувався о 2019, 2023, 2024 рр.) можна подивитися на Графіку 1. Помітно, що середні значення за усіма шкалами та загальним балом зростали, починаючи від 2019 до 2024 рр.

Такий поступовий зсув середніх значень призвів до того, що процентильний ранг загального балу за шкалою інтолерантності до невизначеності для середнього рівня ІТН на сьогодні відповідає значенням 35-43 балів, тоді як до початку пандемії це були значення 29-39 балів. Така сама тенденція спостерігається і для шкал гнітючої та прогностичної тривоги.

Графік 1 Середні значення за шкалами та загальним балом у різні роки

У підсумку, попередні результати аналізу даних свідчать про поступовий зсув середніх значень за шкалами інтолерантності до невизначеності, що відображається у зміні процентильних норм у порівнянні з періодом до пандемії. Виявлені гендерні та вікові відмінності, зокрема

підвищені показники у жінок та молоді, відкривають нові перспективи для подальшого дослідження психологічних механізмів адаптації у контексті сучасних викликів, зокрема, ситуації воєнного стану. Проведений аналіз формує базу для подальшої стандартизації тесту з метою розробки нормативів, які будуть релевантними для української вибірки.

Література

1. Громова Г.М. (2021) Інструменти вимірювання толерантності до невизначеності. Адаптація тесту «Шкала інтолерантності до невизначеності» Н. Карлетона. Наукові студії із соціальної та політичної психології, 47(50), 115-130. DOI: [https://doi.org/10.33120/ssj.vi47\(50\).217](https://doi.org/10.33120/ssj.vi47(50).217)